BOJ PROTI ZMĚNĚ KLIMATU

Tento dokument vysvětluje vývoj politiky EU v oblasti klimatu a opatření přijatá k řešení emisí skleníkových plynů. Na základě mezinárodních smluv, jako je Kjótský protokol a Pařížská dohoda, přijala EU širokou škálu politik v oblasti klimatu, včetně systému EU pro obchodování s emisemi a Zelené dohody pro Evropu. Dokument nastiňuje opatření přijatá k dosažení cíle EU snížit do roku 2030 čisté emise skleníkových plynů alespoň o 55 % a do roku 2050 dosáhnout klimatické neutrality.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU). Článek 191 výslovně stanoví, že boj proti změně klimatu je jedním z cílů politiky Unie v oblasti životního prostředí.

SOUVISLOSTI A MEZINÁRODNÍ KONTEXT

Lidská činnost, jako je spalování fosilních paliv, odlesňování a zemědělství, má za následek emise skleníkových plynů – oxidu uhličitého (CO_2), methanu (CH_4), oxidu dusného (N_2O) a fluorovaných uhlovodíků Tyto skleníkové plyny zachycují teplo vyzařované ze zemského povrchu, a tím způsobují globální oteplování. Podle šesté souhrnné zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) o změně klimatu se nejlepší odhady průměrného nárůstu globální teploty do konce století pohybují od 1,4 °C do 4,4 °C.

Globální oteplování již vedlo a zřejmě dále povede k většímu výskytu extrémních povětrnostních jevů (např. povodní a sucha), tání ledovců, ztrátě biologické rozmanitosti, chorobám a škůdcům rostlin, nedostatku potravin a sladké vody, rozšiřování pouští a přesunům obyvatelstva v důsledku katastrof. Riziko nevratných a katastrofických změn by se mohlo výrazně zvýšit, pokud globální oteplování překročí o 2 °C, nebo i jen o 1,5 °C, úroveň před průmyslovou revolucí.

S cílem „předcházet nebezpečným důsledkům vzájemného působení lidstva a klimatického systému“ byla v roce 1992 přijata Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (UNFCCC). Spolu s Úmluvou o biologické rozmanitosti a Úmluvou OSN o boji proti desertifikaci byla jednou ze tří přelomových úmluv historického „summitu Země“, který se konal v roce 1992 v brazilském Riu de Janeiru. UNFCCC se stala základem pro další mezinárodní opatření v oblasti klimatu, jako je Kjótský protokol – první mezinárodní smlouva, která stanovila právně závazné cíle pro snížení emisí skleníkových plynů. Byl přijat 11. prosince 1997 a ratifikovalo jej 192 smluvních stran. Průmyslovým zemím ukládá, aby své emise skleníkových plynů snižovaly v souladu s dohodnutými individuálními cíli podle zásady „sdílených, avšak vzájemně odlišných povinností a příslušných schopností“.

V prosinci 2015 pak byla na 21. konferenci smluvních stran (COP21) Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCC) v Paříži přijata první všeobecná dohoda o boji proti změně klimatu. Cílem Pařížské dohody je udržet nárůst průměrné globální teploty „výrazně pod hranicí“ 2 °C oproti hodnotám před průmyslovou revolucí a usilovat o to, aby nárůst nepřekročil 1,5 °C. Smluvní strany

mají proto usilovat o to, aby vrchol globálních emisí nastal co nejdříve a aby ve druhé polovině tohoto století bylo dosaženo nulových čistých emisí. Zmírňování změny klimatu (např. rostoucí využívání energie z obnovitelných zdrojů) a přizpůsobování se této změně (např. ochrana vody, střídání plodin, ochrana před povodněmi a zvyšování povědomí) jsou považovány za globální výzvy, stejně jako význam řešení „ztrát a škod" spojených s nepříznivými účinky změny klimatu. EU formálně ratifikovala Pařížskou dohodu dne 5. října 2016, díky čemuž mohla dohoda vstoupit v platnost dne 4. listopadu 2016.

CÍLE A VÝSLEDKY

A. Cíle a politický rámec EU v oblasti klimatu

Prostřednictvím rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030, který byl zahájen v roce 2014 před Pařížskou dohodou, se EU zavázala snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů nejméně o 40 % oproti úrovni z roku 1990, včetně zlepšení energetické účinnosti a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie. Tento program navazuje na cíle „20-20-20" přijaté představiteli EU v roce 2007 pro rok 2020: snížit emise skleníkových plynů o 20 %, zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů v rámci konečné spotřeby o 20 % a snížit celkovou spotřebu primární energie EU o 20 % (vše oproti hodnotám z roku 1990). Tyto cíle byly převedeny do závazných legislativních opatření, která byla rovněž spojena s cíli EU v rámci Kjótského protokolu.

Směrnice EU o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (směrnice 2003/87/ES), **která zřídila** první a dodnes největší mezinárodní trh s uhlíkem, je hlavním politickým nástrojem EU pro boj proti změně klimatu. Systém obchodování s emisemi (ETS) byl zřízen v roce 2005 a vychází ze zásady „cap and trade" (omezit a obchodovat): je stanoven strop pro celkové množství emisí skleníkových plynů, které může vypustit přibližně 10 000 zařízení (továrny, elektrárny atd.), jež jsou součástí tohoto systému. Každé zařízení musí získat „emisní povolenky", které členské státy prodávají formou aukcí. S těmito kredity, z nichž každý odpovídá jedné tuně CO_2, mohou jednotlivá zařízení, pokud je nevyužijí, mezi sebou obchodovat. Celkové množství povolenek se časem postupně snižuje. Pro opatření v oblasti klimatu byly vytvořeny dva fondy EU: modernizační fond pro zlepšení energetické účinnosti a inovační fond na podporu inovativních energetických technologií. Kromě toho se Švýcarsko a EU dohodly na tom, že své systémy obchodování s emisemi propojí.

Na emise z odvětví, která nejsou do systému ETS zahrnuta, jako je silniční doprava, odpady, zemědělství a budovy, se vztahují závazné roční cíle v oblasti snižování emisí skleníkových plynů jednotlivých členských států stanovené v nařízení o „sdílení úsilí" (nařízení (EU)2018/842). Parlament a Rada se dohodly na cílech pro období 2021-2030, aby pomohly EU dosáhnout 30% snížení emisí skleníkových plynů z těchto odvětví ve srovnání s rokem 2005 a přispět ke splnění cílů Pařížské dohody. Kromě toho nařízení o využívání půdy, změnách ve využívání půdy a lesnictví (nařízení (EU) 2018/841) vyžaduje, aby každý členský stát zajistil, že emise z využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví nepřesáhnou pohlcení uhlíku. Jinými slovy, lesy, orná půda a travní porosty musí být obhospodařovány udržitelným způsobem, aby absorbovaly co nejvíce skleníkových plynů z atmosféry, a to přinejmenším tolik, kolik jich stejné odvětví

vyprodukuje („pravidlo nezáporné bilance“), a významně tak přispěly k boji proti změně klimatu.

Cílem směrnice o obnovitelných zdrojích energie je nejprve zajistit, aby do roku 2030 pokrývala energie z obnovitelných zdrojů, jako je solární, větrná a vodní energie a biomasa, alespoň 32 % celkové energetické spotřeby EU související s výrobou elektřiny, dopravou, vytápěním a chlazením. Každý členský stát je povinen přijmout vlastní vnitrostátní akční plán v oblasti obnovitelné energie zahrnující odvětvové cíle.

Směrnice o energetické účinnosti (směrnice (EU) 2018/2002), která byla v roce 2018 novelizována, stanoví pro EU cíl dosáhnout do roku 2030 zvýšení energetické účinnosti o 32,5 % (oproti referenční hodnotě z roku 2007). Směrnice však obsahuje ustanovení, podle něhož lze stanovený cíl do roku 2023 zpřísnit. Revidovaná směrnice o energetické náročnosti budov (směrnice (EU) 2018/844), navíc zahrnovala opatření k urychlení tempa renovace budov a přechodu k energeticky účinnějším systémům a inteligentním systémům hospodaření s energií. Tento rámec byl od té doby nahrazen ambicióznějšími cíli.

Nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu (nařízení (EU) 2018/1999) zavádí transparentní proces správy s cílem sledovat pokrok při plnění cílů EU v oblasti energetiky a opatření v oblasti klimatu, včetně pravidel pro monitorování a podávání zpráv. Členské státy mají povinnost přijmout integrované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu na období 2021–2030. Proces správy rovněž poskytuje příležitost k aktualizaci plánů každé dva roky tak, aby odrážely získané zkušenosti a aby po zbytek desetiletí těžily z nových příležitostí.

Směrnice o geologickém ukládání oxidu uhličitého (směrnice 2009/31/ES) vytvořila právní rámec pro technologii zachycování a ukládání uhlíku, která odděluje CO_2 od emisí do ovzduší (vyplývajících z průmyslových procesů), stlačuje CO_2 a přepravuje jej na místo, kde jej lze uložit. Podle Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu by tato technologie mohla odstranit 80–90 % emisí CO_2 z elektráren spalujících fosilní paliva. Provádění plánovaných demonstračních projektů v Evropě se však ukázalo být obtížnější, než se původně zdálo, přičemž jednou z hlavních překážek jsou vysoké náklady.

Emisní normy CO_2 pro nové osobní automobily registrované v EU (nařízení (EU) 2019/631) stanoví mezní hodnoty, které musí tato vozidla od roku 2021 splňovat, přičemž cíl pro vozový park EU činí 95 g CO_2/km pro osobní automobily. Cílem směrnice o jakosti paliv (směrnice (EU) 2015/1513) bylo snížit do roku 2020 emisní náročnost paliv o 6 %. Toho by mělo být dosaženo mj. využíváním biopaliv, která nicméně musí splňovat určitá kritéria udržitelnosti.

Nařízení o monitorování, vykazování a ověřování emisí CO_2 z lodí (nařízení (EU) 2015/757) ukládá velkým plavidlům povinnost monitorovat a každoročně vykazovat své ověřené emise CO_2 vypouštěné na cestě do přístavů EU, z přístavů EU a v těchto přístavech spolu s dalšími příslušnými informacemi.

V 80. letech 20. století byly zakázány chlorfluoruhlovodíky (CFC), které způsobují úbytek ozónové vrstvy. Dnes se v řadě průmyslových zařízení, jako jsou klimatizace a chlazení, používají místo nich fluorované plyny, které ozonovou vrstvu nepoškozují. Mají však až 25 000 krát vyšší potenciál způsobovat globální oteplování než CO_2.

Nařízení o používání fluorovaných skleníkových plynů (nařízení (EU) č. 517/2014) mělo za cíl regulovat jejich používání a zakázat jejich používání v nových klimatizačních zařízeních a chladničkách do roku 2022–2025, čímž nastavilo tempo pro jejich globální vyřazení.

B. Zelená dohoda pro Evropu a balíček „Fit for 55"

V roce 2019 představila Komise Zelenou dohodu pro Evropu, ambiciózní balíček opatření, která mají EU umožnit, aby do roku 2050 dosáhla uhlíkové neutrality. Opatření, která doprovází plán klíčových činností pro provádění Zelené dohody, sahají od ambiciózního snižování emisí přes investice do špičkového výzkumu a inovací až po zachování evropského přírodního prostředí. Zelená dohoda pro Evropu, kterou doprovází investice do ekologických technologií, udržitelných řešení a nových podniků, se má stát novou strategií růstu a přeměnit EU v udržitelnou a konkurenceschopnou ekonomiku. Pro její úspěch má zásadní význam zapojení a angažovanost veřejnosti a všech zúčastněných stran.

Mezi klíčovými činnostmi navrhovanými v rámci Zelené dohody pro Evropu je evropský právní rámec pro klima (nařízení (EU) 2021/1119), který má do roku 2050 zajistit klimatickou neutralitu EU. Zejména zvýšil cíl pro rok 2030, pokud jde o omezení emisí skleníkových plynů, o alespoň 55 % ve srovnání s úrovní roku 1990. Dalšími přijatými klíčovými opatřeními jsou Fond pro spravedlivou transformaci a revidované hlavní směry pro transevropskou energetickou infrastrukturu. Komise rovněž zveřejnila sdělení o investičním plánu pro udržitelnou Evropu; Evropském klimatickém paktu; Strategii EU pro integraci energetického systému a Vodíkové strategii pro klimaticky neutrální Evropu; a nové strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu;

V roce 2021 předložila Komise balíček legislativních návrhů nazvaný „Fit for 55". Cílem tohoto balíčku, který sestává z nových právních předpisů a změn stávajících právních předpisů, je zajistit, aby EU splnila svůj cíl snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů o 55 % a dosáhnout transformační změny, která je potřebná v celém hospodářství, společnosti a průmyslu na cestě k dosažení klimatické neutrality do roku 2050.

C. Nejnovější vývoj v legislativní oblasti

V prosinci 2022 dosáhly Parlament a Rada dohody o přísnějších opatřeních k reformě systému ETS: do roku 2030 se mají emise snížit o 62 % ve srovnání s úrovněmi z roku 2005. Balíček „Fit for 55" rovněž posílil fondy pro modernizaci a inovace a zavedl nový mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM) s cílem bojovat proti úniku uhlíku – riziku, že výroba v odvětvích, na něž se vztahuje systém ETS, bude přesunuta mimo EU kvůli nákladům na účast v systému ETS.

V roce 2023 byl systém ETS rozšířen na činnosti v námořní dopravě a byly stanoveny požadavky na čistší paliva pro leteckou a námořní dopravu. Nařízení o obnovitelných a nízkouhlíkových palivech v námořní dopravě (nařízení (EU) 2023/1805) si klade za cíl snížit emise z lodní dopravy do roku 2035 o 20 % a do roku 2050 o 80 %. Kromě toho budou muset od roku 2030 alespoň 2 % paliv pro lodní dopravu v EU pocházet z obnovitelných paliv nebiologického původu. V případě letecké dopravy bylo do roku 2025 zapotřebí, aby 2 % paliv byla udržitelná (6 % do roku 2030 a 70 % do roku 2050). Od roku 2030 musí 1,2 % paliv tvořit také syntetická paliva, přičemž v roce 2050 tento podíl vzroste na 35 %.

Emise z letecké dopravy jsou rovněž zahrnuty do systému ETS (směrnice (EU) 2023/958) o příspěvku letectví ke snížení cíle EU na snížení emisí), ačkoli stávající výjimka z ETS pro mezikontinentální lety byla prodloužena do začátku roku 2027. První fáze systému snižování emisí uhlíku a kompenzací v mezinárodním civilním letectví v rámci Mezinárodní organizace pro civilní letectví začala na začátku roku 2024.

Pozměněné nařízení o „sdílení úsilí" (nařízení (EU) 2023/857) zavádí do roku 2030 společné snížení emisí ve všech příslušných odvětvích o 40 % ve srovnání s úrovněmi z roku 2005, přičemž pro každý členský stát je stanoven revidovaný cíl. Na podporu úsilí členských států o snížení emisí z budov, silniční dopravy a některých průmyslových odvětví byl schválen nový samostatný systém obchodování s emisemi ETS2 (stanovený ve směrnici 2003/87/ES), jenž má být spuštěn v roce 2027. K systému ETS2 byl zřízen nový Sociální fond pro klimatická opatření s cílem snížit jeho možné náklady pro nejvíce postižené zranitelné skupiny.

Pozměněné nařízení o využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (nařízení (EU) 2023/839) navíc stanoví nový cíl pro rok 2030 zvýšit propady uhlíku v EU o 15 %.

Revize směrnice o energetické účinnosti (směrnice (EU) 2023/1791), stanoví ambiciózní cíl EU v oblasti energetické účinnosti, kterým je snížit do roku 2030 konečnou spotřebu energie o 11,7 % ve srovnání s rokem 2020. Aktualizovaná směrnice o obnovitelných zdrojích energie (směrnice (EU) 2023/2413) zvýšila celkový cíl obnovitelných zdrojů energie ve skladbě zdrojů energie EU na 42,5 %, aby se urychlilo jejich zavádění. Revize směrnice o energetické náročnosti budov, přijatá dne 15. prosince 2021, modernizuje stávající regulační rámec a zároveň poskytuje členským státům flexibilitu potřebnou k zohlednění rozdílů ve fondu budov v Evropě. Revidovaná směrnice stanoví nové ambiciózní cíle: všechny nové budovy by měly dosáhnout do roku 2030 nulových emisí a nové budovy užívané nebo vlastněné veřejným sektorem by měly mít nulové emise do roku 2028. Každý členský stát přijme vlastní vnitrostátní trajektorii ke snížení průměrné spotřeby primární energie u obytných budov o 16 % do roku 2030 a o 20–22 % do roku 2035.

Metan je po CO_2 druhým nejvýznamnějším plynem, který přispívá ke změně klimatu. Řešení emisí metanu má proto zásadní význam pro dosažení cílů EU v oblasti klimatu do roku 2030 a cíle klimatické neutrality do roku 2050. Nařízení o snižování emisí metanu v odvětví energetiky (nařízení (EU) 2024/1787) ukládá plynárenskému, ropnému a uhelnému průmyslu povinnost řádně měřit, monitorovat, vykazovat a ověřovat své emise metanu a přijímat opatření k jejich snížení.

Revidované nařízení o F-plynech (nařízení (EU) 2024/573), jehož cílem je do roku 2030 ušetřit ekvivalent 40 milionů tun emisí CO_2, zcela zakáže částečně fluorované uhlovodíky od roku 2050 a v roce 2025 jejich dostupnost výrazně sníží. Kromě toho nařízení o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu (nařízení (EU) 2024/590) zavádí přísnější a zjednodušená opatření k odstranění zbývajícího používání těchto látek v EU.

V listopadu 2022 přijala Komise návrh celounijního dobrovolného rámce pro osvědčování pohlcování uhlíku. Následné nařízení (nařízení (EU) 2024/3012) zavádí mimo jiné certifikační rámec pro trvalé pohlcování uhlíku, uhlíkové zemědělství a ukládání uhlíku do produktů. Jeho cílem je rovněž usnadnit investice do inovativních

technologií pohlcování uhlíku a udržitelných řešení v oblasti uhlíkového zemědělství a zabývá se „greenwashingem“.

V dubnu 2023 přijaly Parlament a Rada nařízení o emisních normách CO_2 pro osobní automobily a dodávky (nařízení (EU) 2023/851). Stanoví cíl snížení emisí pro celý vozový park EU o 55 % u nových osobních automobilů a o 50 % u nových dodávek do roku 2030. Rovněž stanovilo cíl 30% snížení emisí CO_2 pro nová nákladní vozidla s průběžným cílem 15 % do roku 2025. V dubnu 2024 přijaly Parlament a Rada nová pravidla pro snížení emisí z osobních automobilů, dodávek, autobusů, nákladních automobilů a přípojných vozidel. Dne 1. dubna 2025 navrhla Komise cílenou změnu nařízení z roku 2023, kterým se stanoví výkonnostní emisní normy CO_2 pro nové osobní automobily a dodávky, s cílem poskytnout výrobcům automobilů větší flexibilitu při plnění cílů v oblasti emisí CO_2 pro roky 2025, 2026 a 2027.

V únoru 2025 předložila Komise Dohodu o čistém průmyslu, jež spojuje klima a konkurenceschopnost v rámci zastřešující strategie růstu. Kromě toho byl předložen nový balíček návrhů s cílem zjednodušit pravidla EU, posílit konkurenceschopnost a uvolnit další investiční kapacitu.

V červenci 2025 Komise navrhla změnu evropského právního rámce pro klima, jejímž cílem je stanovit pro EU klimatický cíl pro rok 2040 jako mezikrok k dosažení cílů klimatické neutrality do roku 2050. Doporučila snížit do roku 2040 čisté emise skleníkových plynů v EU o 90 % ve srovnání s úrovněmi z roku 1990. Po jednáních se Rada dne 5. listopadu 2025 dohodla na hlavním cíli ve výši 90 %, který zahrnuje domácí snížení čistých emisí skleníkových plynů v EU o 85 % a možnost využívat vysoce kvalitní mezinárodní uhlíkové kredity až do výše 5 % čistých emisí EU. Změna evropského právního rámce pro klima, která stanoví průběžný cíl EU v oblasti klimatu pro rok 2040, vstoupila v platnost v dubnu 2026.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Pokud jde o politiku v oblasti klimatu, Parlament při účasti na interinstitucionálních jednáních s Radou jakožto spolutvůrcem právních předpisů tradičně hájil ambiciózní opatření EU.

Ve svém usnesení z roku 2015 nazvaném „Na cestě k uzavření nové mezinárodní dohody o klimatu v Paříži“ s ohledem na Pařížskou dohodu přijatou na konferenci COP21 Parlament vyzval k uzavření ambiciózní, celosvětové, právně závazné dohody, která by omezila nárůst teploty na méně než 2 °C Parlament zopakoval, že je naléhavě zapotřebí „účinně regulovat a omezovat emise z mezinárodní letecké a lodní dopravy“.

V historickém hlasování v říjnu 2016 vyslovil Parlament souhlas s ratifikací Pařížské dohody ze strany EU, což vedlo k tomu, že dohoda vstoupila v platnost.

S ohledem na 24. konferenci smluvních stran uspořádanou v prosinci 2018 vyzval Parlament ve svém usnesení ze dne 25. října 2018 ke zvýšení cíle EU pro snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 o 55 %. Parlament navíc konstatoval, že lze předejít zásadním a pravděpodobně nezvratným dopadům nárůstu globální teploty o 2 °C, bude-li se usilovat o splnění ambicióznějšího pařížského cíle, kterým je omezit oteplení na 1,5 °C. To by vyžadovalo, aby vzrůstající emise skleníkových plynů klesly nejpozději do roku 2050 na čistou nulu. Proto Parlament rovněž vyzval Komisi, aby

navrhla dlouhodobou strategii EU pro dosažení nulových čistých emisí skleníkových plynů do poloviny století. Komise učinila tento požadavek jedním z cílů Zelené dohody pro Evropu v roce 2019.

V roce 2018 Parlament přijal usnesení o diplomacii EU v oblasti klimatu, v němž zdůraznil odpovědnost EU za převzetí vedoucí úlohy v boji proti změně klimatu a předcházení konfliktům. Usnesení zdůrazňuje, že je třeba posílit diplomatické kapacity EU s cílem podpořit globální opatření v oblasti klimatu a provádění Pařížské dohody a předejít konfliktům, které by změna klimatu mohla vyvolat.

V roce 2019 Parlament vyhlásil v Evropě stav klimatické nouze a důrazně vyzval všechny členské státy, aby se zavázaly k dosažení nulových čistých emisí skleníkových plynů do roku 2050. Parlament také naléhavě požadoval, aby Komise zajistila plný soulad všech příslušných legislativních a rozpočtových návrhů s cílem omezit globální oteplování pod 1,5°C.

V roce 2020 přijal Parlament mandát k vyjednávání o právním rámci EU pro klima, v jehož rámci požadoval, aby byl cíl snížení emisí do roku 2030 zvýšen na 60 %. Ačkoli interinstitucionální dohoda mezi Parlamentem a Radou dosažená dne 21. dubna 2021 potvrdila cíl 55 % navržený Komisí, podařilo se Parlamentu posílit úlohu a přínos pohlcování uhlíku, což má potenciál zvýšit tento cíl na 57 %. Kromě toho byla Komise v souladu s mandátem Parlamentu požádána, aby předložila návrh cíle do roku 2040 nejpozději šest měsíců po prvním globálním hodnocení Pařížské dohody a s přihlédnutím k předpokládanému orientačnímu rozpočtu EU na emise skleníkových plynů. Vzhledem k významu nezávislého vědeckého poradenství byl zřízen Evropský vědecký poradní výbor pro změnu klimatu, který bude – v souladu s tím, co navrhoval Parlament – posuzovat soulad politických opatření a sledovat dosažený pokrok. Ve zprávě z června 2023 o klimatických cílech a rozpočtech pro emise skleníkových plynů poskytl Evropská vědecký poradní výbor pro změnu klimatu institucím EU vědecky podložený odhad klimatického cíle pro rok 2040 a „rozpočtu" emisí skleníkových plynů EU (kumulativní emise, které nesmějí být překročeny) pro období 2030–2050. Podle této zprávy musí EU usilovat o čisté snížení emisí o 90–95 % do roku 2040 ve srovnání s úrovněmi z roku 1990.

V září 2022 přijal Parlament usnesení o důsledcích sucha, požárů a dalších extrémních povětrnostních jevů. Jeho cílem bylo dále posílit úsilí EU v boji proti změně klimatu.

Ve svém usnesení o COP28 v Dubaji z roku 2023 vyzval ke zvýšení příspěvků do klimatického fondu, k ukončení všech dotací na fosilní paliva nejpozději do roku 2025 a ke ztrojnásobení energie z obnovitelných zdrojů a ke zdvojnásobení energetické účinnosti do roku 2030. Kromě toho uznává souvislost mezi úbytkem biologické rozmanitosti a změnou klimatu a zdůrazňuje význam obnovy přírody.

V usnesení o COP29 v Baku z roku 2024 vyzval Parlament všechny země, aby se dohodly na novém kolektivním kvantifikovaném cíli pro financování opatření v oblasti klimatu po roce 2025. Rovněž je vyzval, aby postupně zrušily všechny přímé i nepřímé dotace na fosilní paliva a místo toho přerozdělily tyto zdroje na opatření v oblasti klimatu.

Ve svém usnesení o COP30 v brazilském Belému z roku 2025 Parlament zdůraznil, že je třeba, aby EU zůstala lídrem v mezinárodních jednáních o klimatu, a rovněž poukázal na to, že ke snižování emisí a dosažení klimatické neutrality musí přispívat všechna

odvětví. Zdůraznil, že EU musí i nadále stanovovat ambiciózní cíle pro svou klimatickou politiku v souladu s dohodnutými cíli EU a mezinárodními cíli a upřednostňovat nákladovou efektivitu, konkurenceschopnost evropského hospodářství, sociální začlenění a vysokou úroveň ochrany životního prostředí. Poslanci chtějí, aby všechny země přispěly spravedlivým dílem k poskytování odpovídajícího financování opatření v oblasti klimatu, řešení dluhových krizí v mnoha zemích ohrožených změnou klimatu a ke zjednodušení postupů financování opatření v oblasti klimatu pro rozvojové země.

Usnesení znovu opakuje, že je naléhavě nutné, aby EU ukončila svou závislost na fosilních palivech, postupně zrušila související dotace a urychlila transformaci energetiky. Vyzývá rovněž mezinárodní společenství, aby věnovalo zvýšenou pozornost dopadu konfliktů na klima.

Tento dokument zpracovala tematická sekce Evropského parlamentu pro transformaci, inovace a zdraví. Další informace k tomuto tématu naleznete na internetových stránkách Výboru pro životní prostředí, klima a bezpečnost potravin.

Kristi Polluveer
05/2026